

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

งานเกษตรกรรมของประเทศส่วนใหญ่เป็นงานปลูกพืชและมีการเลี้ยงสัตว์เป็นส่วนประกอบของการเพาะปลูกจึงทำให้อาชีพการเลี้ยงสัตว์ไม่ขยายตัวเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมเหมาะสมที่จะเลี้ยงสัตว์ที่มีความสำคัญต่อตลาดโลกได้หลายอย่าง โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ลักษณะของดินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเหมาะที่จะปรับปรุงเป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์มากกว่าทำนาซึ่ง เป็นอาชีพหลักของเกษตรกรในภาคนี้ นอกจากนั้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีปัจจัยหลายอย่างที่สามารถนำมาสนับสนุนการผลิตโคเนื้อได้เป็นอย่างดี เช่นมีบริเวณพื้นที่ที่ไม่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์หรือใช้ไม่ได้อย่างเต็มที่อยู่อย่างกว้างขวาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งผลิตข้าวโพด ข้าวฟ่าง และพืชอื่น ๆ ที่มีว่าเป็นอาหารเสริมที่สำคัญของการผลิตโคเนื้อ เกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเองก็ได้มีอาชีพการเลี้ยงสัตว์มากกว่าภาคอื่น ๆ เพียงแต่ดำเนินการเลี้ยงในแบบดั้งเดิมและมีโคดำเนินการผลิตขนาดใหญ่ ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้นับว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญในอันที่จะส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาประกอบอาชีพการเลี้ยงสัตว์อย่างจริงจัง โดยเฉพาะการเลี้ยงโคเนื้อคุณภาพสูงซึ่งกำลังเป็นที่ต้องการของตลาด

สภาพการเลี้ยงโค - กระบือที่กำลังดำเนินการส่วนใหญ่อยู่ในขณะนี้เป็นการเลี้ยงไว้สำหรับใช้งานเป็นวัตถุประสงค์ใหญ่โดยปล่อยให้สัตว์เจริญเติบโตตามธรรมชาติไม่ได้ให้ความสนใจดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร เมื่อสัตว์หมดสภาพเหมาะสมที่จะใช้งานเกษตรกรก็จะขายให้กับพ่อค้าเพื่อนำไปฆ่าเอาเนื้อมาบริโภค เนื้อที่ได้จากสัตว์ใช้งานเหล่านี้จึงมีคุณภาพไม่สู้จะดีนักและไม่เป็นที่นิยมในการบริโภค โคพันธุ์พื้นเมืองของไทยยังขาดคุณสมบัติในการเป็นโคเนื้ออยู่หลายประการ แต่อย่างไรก็ตามการปรับปรุงให้โคพันธุ์พื้นเมืองเหล่านี้มีคุณสมบัติในการเป็นโคเนื้อให้มากขึ้นก็เป็นสิ่งที่กระทำไม่ได้มากนักโดยการผสมพันธุ์กับโคเนื้อพันธุ์ต่างประเทศ

ซึ่งจะเป็นการยกระดับพันธุ์ให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อพิจารณาแนวโน้มจำนวนโค - กระบือของ - ประเทศจะเห็นได้ว่าไม่เพียงแต่จะมีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่องช้าเท่านั้นแต่ยังมีแนวโน้มที่จะลดลงอีกด้วย ขณะนี้ประเทศไทยยังไม่มีปัญหาในเรื่องการขาดแคลนเนื้อสัตว์ในการบริโภค รุนแรงนัก แต่ความขาดแคลนดังกล่าวก็อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตอันใกล้เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจากแนวโน้มในการสูงขึ้นของความต้องการบริโภคกับแนวโน้มในการลดลงในปริมาณโค กระบือของประเทศ

ในขณะที่ความต้องการ เนื้อสัตว์สำหรับการบริโภคกำลังสูงขึ้นตลอดเวลาทั้งความต้องการภายในและในตลาดต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมการผลิตเนื้อก็ยังไม่มีขยายตัวเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายสิ่งหลายอย่างที่ยังมิได้แก้ไข เมื่อพิจารณาอุปสรรคสำคัญจะเห็นได้ว่า มี 2 ประการด้วยกัน คือ

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากข้อจำกัดของตลาดภายใน ทั้งนี้เพราะตลาดภายในประเทศนั้นนอกจากระดับรายได้ของประชาชนจะยังไม่สูงพอที่จะบริโภคเนื้อสัตว์คุณภาพสูงได้อย่างกว้างขวางแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นอีกหลายอย่างที่เป็นสิ่งบั่นทอนกำลังใจของผู้ผลิตเนื่องจากในปัจจุบันระบบการตลาด เนื้อสัตว์ของประเทศยังต้องผ่านคนกลางหลายทอดหลายต่อเพราะยังไม่ไดยอมรับในวิธีการและหลักเกณฑ์ของสมาคมตลาดสำหรับเนื้อสัตว์ (Meat Marketing Board) ผู้เลี้ยงหรือเกษตรกร จึงมักจะถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางด้วยวิธีการต่าง ๆ นานา เมื่อประกอบกับการแทรกแซงของทางการในการเข้ามาควบคุมราคาเนื้อชำแหละ ทำให้ผู้ลงทุนหมดกำลังใจในการคิดที่จะลงทุนผลิตเนื้อคุณภาพสูงออกจำหน่าย เพราะรายได้ที่ได้รับจากการจำหน่ายเนื้อสัตว์คุณภาพสูงในขณะนี้ยังไม่คุ้มกับการลงทุนลงแรง

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากข้อจำกัดในการส่งออก แม้ว่าความต้องการเนื้อสัตว์ในตลาดต่างประเทศโดยทั่วไปจะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ แต่การส่งออกของประเทศไทยก็ถูกจำกัดด้วยการควบคุมของทางการในรูปของการจัดสรรโควตาการส่งออก นอกจากนั้นโรคระบาดจากสัตว์ก็นับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญอีกอย่างหนึ่ง เพราะประเทศที่อยู่ในระยะกำลังพัฒนาโดยทั่วไปจะไม่ได้รับอนุญาตให้ส่งสัตว์หรือผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ออกสู่ตลาดโลกตราบดีที่ยังมีปัญหาใน

เรื่องโรคระบาดตามข้อบังคับว่าด้วยการรักษาสุขภาพและอนามัยสัตว์เลี้ยง (Veterinary Sanitary Regulation) ส่วนข้อจำกัดอันมีสาเหตุมาจากปัจจัยภายนอกก็ไ้แก่ระเบียบข้อบังคับของประเทศผู้ซื้อที่ใดตั้งกฎเกณฑ์ในการนำเข้า ที่ไม่ยอมรับซื้อจากประเทศกำลังพัฒนา

อย่างไรก็ตามการส่งเสริมให้เกษตรกรได้หันมาประกอบอาชีพการเลี้ยงสัตว์แทนการปลูกข้าวโดยเฉพาะในแหล่งของพื้นที่ขาดความอุดมสมบูรณ์นั้น ผลของการวิจัยก็แสดงให้เห็นว่าจะทำให้รายได้ของเกษตรกรสูงขึ้น และจะสูงกว่าการปลูกข้าวหลายเท่าตัวเมื่อขยายการผลิตออกไปในขนาดใหญ่ แต่การส่งเสริมดังกล่าวก็ยังต้องประสบปัญหามากมาย เพราะการส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์แทนการปลูกข้าว นั้นเป็นเรื่องที่ยุ่งยากแต่ทำยาก เพราะหญ้าในตัวของมันเองแล้วไซ้กินไม่ได้และขายก็ไม่ได้ ต้องอาศัยโค - กระบือเปลี่ยนเป็นเนื้อเสียก่อน ผิดกับพืชไร่อื่น ๆ เช่น ข้าว ข้าวโพด ปอ ฯลฯ ที่เกษตรกรใช้ประโยชน์หรือขายได้ทันที ดังนั้นแม้ว่าทางการจะได้ให้ความช่วยเหลือส่งเสริมผู้เลี้ยงสัตว์มานานพอสมควรแล้วก็ตามเกษตรกรก็ไม่ได้เล็งเห็นความสำคัญในการส่งเสริม และเนื่องจากการดำเนินงานส่งเสริมส่วนใหญ่ในขั้นแรกได้มุ่งเล็งไปในด้านการเพิ่มผลผลิตเพื่อให้มีปริมาณสัตว์เพียงพอกับการใช้งานเป็นลักษณะการส่งเสริมโดยทั่วไปมิได้มีจุดมุ่งหมายในแง่ของการผลิตเนื้อตามคุณภาพเพื่อการค้าโดยเฉพาะ ความผิดพลาดกลมเหลวของการพัฒนากิจการปศุสัตว์ที่ผานมานานเป็นเพราะรัฐบาลมุ่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้าคานโคคานหนึ่งเพียงคานเดียว ในขณะที่ปัญหาสำคัญอื่น ๆ ถูกมองข้ามละเลย ในเบื้องต้นรัฐบาลมุ่งเพียงการรักษาและป้องกันโรคระบาดซึ่งก็ดำเนินการไม่ได้ผลเต็มที่นัก ในขณะที่การศึกษาเรื่องการผลิต การปรับปรุงบำรุงพันธุ์และการขยายพันธุ์เป็นต้น ถูกจัดเป็นปัจจัยที่ปรับปรุงได้เองโดยไม่ต้องลงทุน ซึ่งนับว่าเป็นข้อผิดพลาดเป็นอย่างยิ่ง เพราะการผลิตและการพัฒนาปรับปรุงอุตสาหกรรมการผลิตโคเนื้อนั้น นอกจากจะเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น คนเลี้ยง การลงทุนทำทุ่งหญ้า พอคา และทางคานตลาด เป็นต้น

ความสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมปศุสัตว์จึงอยู่ที่โครงการส่งเสริมจะต้องดำเนินไปอย่างสอดคล้องกันระหว่างการผลิตกับการตลาด นอกจากนั้นก็จะต้องให้มีการประสานงานกัน

อย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานที่สหพันธ์ที่รับผิดชอบโดยตรง ปรับปรุงแก้ไขระเบียบปฏิบัติบางประการ กำหนดนโยบายในการส่งเสริมไว้อย่างแนบชิดและยึดถือเป็นแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัดไม่ควรจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขบ่อย ๆ เพราะมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการพิจารณาพิจารณาการพิจารณาพิจารณา การส่งเสริมการผลิตโคเนื้อนั้นนอกจากจะช่วยให้เกษตรกรได้ใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ทำให้เกษตรกรได้มีงานทำตลอดปีอันเป็นผลให้ระดับรายได้สูงขึ้นแล้ว ยังช่วยสงวนเงินตราต่างประเทศและเพิ่มมูลค่าการส่งออกให้สูงขึ้นอีกด้วย ซึ่งนับเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ขอเสนอแนะ

1. ทางด้านการผลิต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการผลิตโคเนื้อชนดที่มีคุณภาพสูงทัดเทียมกับต่างประเทศ รัฐบาลควรที่จะได้กำหนดเขตส่งเสริมอย่างจริงจังโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อกำหนดแหล่งการผลิตโคเนื้อโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพราะการผลิตโคเนื้อโดยเฉพาะนั้นมีลักษณะแตกต่างไปจากการผลิตโคพื้นเมืองมาก การกำหนดเขตส่งเสริมอย่างจริงจังนั้นจะเป็นการรวบรวมผู้เลี้ยงโคเนื้อเข้าเป็นกลุ่มก้อนหรือในรูปแบบของสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์ ซึ่งจะทำให้การส่งเสริมการผลิตเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและสามารถจะควบคุมได้อย่างใกล้ชิด ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้ผลิตสามารถเลี้ยงสัตว์ของประเทศบรรลุเป้าหมายซึ่งควรจะได้รับการพิจารณาคือ

1.1 ที่ดิน รัฐควรจัดสรรที่ดินเพื่อให้เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อเพื่อการค้า การดำเนินการควรวินิจฉัยกระทำในรูปแบบของนิคมผู้เลี้ยงสัตว์ซึ่งรวมถึงนิคมสร้างตนเองที่ได้จัดตั้งไว้แล้วและมีสภาพเหมาะสมที่จะเลี้ยงโค - กระบือโคควาย หรือดำเนินการจัดหาพื้นที่ว่างเปล่าและไม่เหมาะสมที่จะปลูกพืชอื่น หรือแม่แทนหาที่ดินผลิตโคเนื้อ นำมาปรับปรุงปลูกหญ้าแล้วจัดสรรให้เกษตรกรได้เข้าไปทำการเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพหลัก การจัดสรรควรจะได้มีอาณาบริเวณกว้างขวางเพียงพอกับจำนวนโคเนื้อที่เลี้ยงหรืออย่างน้อยอาณาบริเวณหนึ่ง ๆ ก็ควรมีขนาดตามหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งฟาร์มเลี้ยงโคเนื้อของกรมปศุสัตว์โดยให้เกษตรกรได้ร่วมกันจัดในรูปแบบสหกรณ์

1.2 เงินทุน เนื่องจากการดำเนินการธุรกิจการเลี้ยงโคเนื้อนั้นต้องการเงินทุนชั้นแรกสูง ฉะนั้นในการลงทุนชั้นแรก เช่น การบุกเบิกการเตรียมดินปลูกหญ้าและการจัดหาพันธุ์สัตว์นั้น

รัฐบาลควรลงทุนให้ก่อนแล้วเรียกเงินทุนคืนภายหลังในรูปของเงินกู้ระยะยาว เพราะเป็นทาง
 เดียวเท่านั้นที่จะช่วยแก้ปัญหานี้ได้ เนื่องจากการลงทุนในอุตสาหกรรมประเภทนี้กว่าจะให้ผลตอบแทน
 แทนที่ต้นทุนที่ก่อให้เกิดใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 5 ปี การหวังพึ่งเงินจากธนาคารพาณิชย์เป็นสิ่งที่เป็นไปได้
 ยากเพราะธนาคารพาณิชย์นิยมการให้กู้ยืมระยะสั้นมากกว่าระยะยาว ช่างยังต้องมีค่าประกันที่พอ
 อีกด้วย ส่วนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรนั้น ขนาดของสินเชื่อยังเล็กเกินไปที่
 จะดำเนินการผลิตในอุตสาหกรรมประเภทนี้ จึงจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องให้ทุนประกอบการหรือกลุ่ม
 ผู้ประกอบการประเภทนี้โดยกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินที่ใหญ่ในระยะยาวและดอกเบี้ยต่ำกว่าธนาคาร
 พาณิชย์

1.3 ทางด้านการจัดการ การผลิตโคเนื้อโดยเฉพาะนั้น จัดได้ว่ายังเป็นของใหม่
 สำหรับประเทศไทย แม้เกษตรกรจะสนใจลงทุนในกิจการประเภทนี้แต่ก็ไม่สามารถทำได้ทุกคนไป
 เนื่องจากขาดความรู้และประสบการณ์ทางด้านการบริหารและการจัดการ จึงจำเป็นที่รัฐจะต้อง
 ฝึกฝนให้คนที่มีความสนใจจริง ๆ ให้มีความรู้ในการเลี้ยงดูสัตว์ตลอดจนการควบคุมเรื่องโรคสัตว์
 ให้มากขึ้นเพื่อที่จะให้ผู้เลี้ยงแต่ละคนหรือแต่ละครอบครัวสามารถขยายการเลี้ยงในจำนวนที่มาก
 ขึ้นโดยจัดการสาธิตหรืออบรมผู้เลี้ยงในกลุ่มสหกรณ์หรือหมู่บ้านเป็นประจำ

1.4 การกำหนดนโยบายของรัฐ เกี่ยวกับเรื่องนี้ควรจะได้กำหนดไว้เป็นนโยบาย
 ที่แน่นอนและต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพราะจะเป็นการบั่นทอนความมั่นใจของผู้เลี้ยง
 สัตว์ตลอดจนทำลายโครงการของผู้ลงทุน เนื่องจากผู้ลงทุนไม่สามารถจะกะการณล่วงหน้าได้และ
 จะทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน นโยบายที่แน่นอนนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในอุตสาหกรรม
 การเลี้ยงและกขรผลิตโคเนื้อ

1.5 ควรจะได้ดำเนินการแก้ไขพระราชบัญญัติและกฎต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ
 เลี้ยงสัตว์ เช่น การจัดตั้งโรงงานฆ่าสัตว์ การตรวจเนื้อสัตว์ การขนย้ายสัตว์ โรคระยาศสัตว์
 การควบคุมยาและชีวภัณฑ์ต่าง ๆ ตลอดจนควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์อื่น ๆ ให้เหมาะสมและอยู่ภาย
 ใต้การควบคุมดูแลของกรมปศุสัตว์ซึ่งมีเจ้าหน้าที่วิชาการทางด้านนี้เป็นผู้ควบคุมดูแลเอง

1.6 สำหรับเอกชนรายใหญ่ที่ทำการลงทุนเลี้ยงโคเนื้อเพื่อการค้า รัฐบาลควรให้การสนับสนุนช่วยเหลือ เช่น การยกเว้นภาษีสำหรับเครื่องมือที่จำเป็นต่ออุตสาหกรรมประเภทนี้ ตลอดจนการช่วยเหลือทางด้านการวิชาการ เกี่ยวกับการเลี้ยงดู การปรับปรุงพันธุ์ และการจัดการเกี่ยวกับทุ่งหญ้า

2. ทางด้านการส่งเสริม อุตสาหกรรมการผลิตโคเนื้อจะเป็นประโยชน์และง่ายต่อการส่งเสริมหากให้การผลิตโคดำเนินการในลักษณะของการผลิตขนาดใหญ่ ซึ่งในแง่ของการส่งเสริมสิ่งที่ดีควรจะได้มีการพิจารณาปรับปรุง คือ

2.1 ควรจะได้มีการส่งเสริมให้จัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์ขึ้นโดยเร็ว และขยายการเลี้ยงสัตว์เป็นการค้า ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการผลิตและการจำหน่ายรวมกันเพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับผู้ซื้อและตัดปัญหาคนกลาง

2.2 ควรดำเนินการให้มีการประสานงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนราชการที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานได้มีจุดหมายสอดคล้องกันและเป็นไปในแนวเดียวกัน นอกจากนั้นควรจัดให้มีการระดมกำลังคนและเครื่องมือจากส่วนราชการต่าง ๆ มาปฏิบัติในหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมโดยตรง ทั้งนี้เพื่อสะดวกแก่การวางแผนในการส่งเสริมให้จริงจังมากขึ้น

2.3 ควรส่งเสริมให้สถาบันการเงินช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำการผลิตโคเนื้อเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนในระยะยาว โดยการให้สินเชื่อระยะยาวและในจำนวนที่มากพอ

2.4 กรมปศุสัตว์ควรได้ดำเนินการขยายการเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์ดีในสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ เพื่อเผยแพร่พันธุ์ดีให้แก่เกษตรกรพร้อมทั้งปรับปรุงทางด้านสัตว์บาลและสัตว์แพทย์ ขยายการผลิตวัคซีนและชีวภัณฑ์ให้เพียงพอกับความต้องการ พร้อมทั้งวางแผนปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ปรับปรุงมาตรการเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยจากการลักขโมย การที่จะลดปัญหานี้ลงได้จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยราชการหลายฝ่ายด้วยกัน โดยเฉพาะทางศุลกากร ซึ่งมีหน้าที่ปราบปรามโจรผู้ร้ายโดยตรงจะต้องเพิ่มความเข้มงวดกวดขันให้มากขึ้น และเอาจริงเอาจังตลอดไป

3. ทางด้านการส่งออก การส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศนั้นมีปัญหาและอุปสรรคมากมายหลายประการ บางอย่างก็เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกซึ่งไม่อาจจะแก้ไขได้ แต่หลายอย่างก็เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในประเทศซึ่งถ้าหากได้มีการพิจารณาแก้ไขบ้างก็จะทำให้อุปสรรคดังกล่าวลดลง สำหรับการส่งสินค้าโคเนื้อออกไปจำหน่ายตลาดต่างประเทศนั้น สิ่งที่จะต้องได้มีการพิจารณา คือ

3.1 ควรดำเนินการให้มีสภาการตลาดสำหรับเนื้อสัตว์ ซึ่งจะทำหน้าที่ช่วยเหลือตลาดทั้งภายในและต่างประเทศเพื่อขยายการผลิตและการค้าให้เกษตรกร รวมทั้งเพิ่มอำนาจในการต่อรองสำหรับการค้ากับประเทศที่มีองค์การค้าเนื้อสัตว์ ตลอดจนแก้ไขระเบียบการส่งออกที่ยุ่งยากซับซ้อนทำให้การส่งออกล่าช้าเกินไป

3.2 เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตโคเนื้อภายในประเทศ ควรจะกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมการนำเข้าเนื้อเขาประเทศ การกำหนดมาตรการเช่นนี้จะช่วยให้เกษตรกรสามารถทำการลงทุนเลี้ยงโคเนื้อหรือขุนโคหนุ่มออกสู่ตลาดได้

3.3 เนื่องจากตลาดต่างประเทศในปัจจุบันมีคู่แข่งเช่นในตลาดฮ่องกงซึ่ง เป็นตลาดที่สำคัญของไทยที่สาธารณรัฐประชาชนจีนและอินโดนีเซียครอบครองตลาดอยู่ ฉะนั้นเมื่อเอกชนหรือสหกรณ์สามารถหาตลาดในต่างประเทศได้ รัฐควรที่จะส่งเสริมให้รักษาสถานะนั้น ๆ ไว้ เพราะหากสูญเสียตลาดและความเชื่อถือแล้วย่อมเป็นการยากที่จะเข้าถึงตลาดอีก

3.4 ป้องกันการลักลอบนำสัตว์ออก เพราะการลักลอบส่งสัตว์ออกทำให้ตลาดต่างประเทศขาดความเชื่อถือในคุณภาพเพราะสัตว์เหล่านั้นมีไคมานการตรวจโรคถูกทอดและในที่สุดก็อาจจะต้องสูญเสียตลาดเหล่านั้นไป

3.5 ควรจะได้มีการกำหนดนโยบายในการส่งออกที่แน่นอนและรวดเร็ว เพราะ การลาซาของการอนุมัติโควตาส่งออกทำให้ของสูญเสียส่วนของกำไรที่พึงได้ในปีหนึ่ง ๆ ไม่น้อย การอนุมัติโควตาส่งออกไม่ต่อเนื่องและซังกเป็นระยะ ทำให้ผู้ส่งออกไม่มีอำนาจต่อรองกับลูกค้า และในจังหวะที่ราคาอีกไม่สามารถส่งออกได้ ดังนั้นการประกาศอนุมัติโควตาเพื่อการส่งออกจึง ควรจะกระทำล่วงหน้าและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ เพื่อให้ผู้ส่งออกได้มีเวลาเตรียมการเหมาะสมกับภาวะตลาด

3.6 รัฐควรให้ความช่วยเหลือทางด้านการขนส่ง ทั้งการขนส่งภายในซึ่งต้องเสีย ค่าใช้จ่ายเป็นเบี้ยใบรายทาง ตลอดจนการส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศซึ่งผู้ขนส่งมักจะเพิ่ม ค่าระวางขนส่งอยู่เสมอ ๆ และในอนาคตควรหาทาง เปิดตลาดต่างประเทศในรูปแบบอื่นซึ่ง มีอนาคตของการส่งออกดีกว่า เพราะจะช่วยให้ผู้ส่งออกนำรายได้เข้าประเทศมากขึ้น ทั้งนี้เนื่อง จากการส่งออกในรูปแบบสัตว์มีชีวิตนั้นมักต้อง เสียกับการตายระหว่างทางและน้ำหนักลดลง ตลอดจน การเจ็บป่วยระหว่างทาง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ทำความสูญเสียทาง เศรษฐกิจมาก

4. ทางด้านอื่น ๆ นอกจากปัญหาทางด้านการผลิต การส่งเสริม และการส่งออกดังกล่าว แล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ควรจะได้รับการพิจารณาอีกบางประการ เช่น

4.1 บรรยากาศทางด้านการเมืองที่ไม่มีเสถียรภาพทำให้ผู้ลงทุนเกิดความไม่แน่ใจ ลงทุนโดยเฉพาะการลงทุนที่ใหญ่ลคมแทนในระยะยาวเช่นการ เลี้ยงสัตว์ควยแล้ว ดังนั้นบรรยากาศทางการ เมืองที่ดีก็จะช่วยให้การตัดสินใจลงทุนของผู้ลงทุนเป็นไปโดยง่ายประการหนึ่ง

4.2 ในขณะที่การขาดแคลนเนื้อสัตว์เกิดขึ้นกับแทบทุกประเทศ แต่หลายประเทศก็ มีข้อจำกัดในการนำเนื้อสัตว์เข้า เช่นประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น จึงสมควรที่รัฐบาลจะได้เจรจาต่อรอง ในรูปของรัฐบาลต่อรัฐบาลเพื่อให้การส่งออกเป็นไปโดยสะดวกยิ่งขึ้น

4.3 สนับสนุนให้เอกชนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนทำฟาร์มเลี้ยงโคเนื้อในประเทศไทย โดยอำนวยความสะดวกและสถานที่สำหรับการผลิต การดำเนินการตามแผนการนี้ จะ ช่วยขยายตลาดต่างประเทศออกไปได้อย่างกว้างขวางและเร็วกว่าผู้ประกอบการภายใน

4.4 ขอความช่วยเหลือทางค่านู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ ในการผลิตโคเนื้อจากประเทศที่มีการผลิตโคเนื้อโคเป็นสำคัญ เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอื่นๆ ซึ่งจะทำให้การผลิตโคเนื้อของประเทศไทยเป็นไปตามมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น

ขอเสนอแนะในการวิจัยต่อ

ในการเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนได้มองเพียงบางส่วนของระบบการผลิตและการตลาดสำหรับอุตสาหกรรมการเลี้ยงโคเนื้อ ไม่ได้ศึกษาครบทุกด้าน ส่วนใหญ่เป็นการเน้นเฉพาะทางด้าน Micro Economics ในลักษณะ Static ซึ่งแน่นอนว่ายังมีด้านอื่น ๆ ที่จะต้องพิจารณาอีกมาก เพราะอุตสาหกรรมประเภทนี้จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง (Linkage Industry) อีกหลายอย่าง เช่นการขยายตัวของอุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์ ผลที่มีต่อการจ้างงานและระดับรายได้ของเกษตรกร ตลอดจนสภาพของสังคมที่จะเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจึงควรที่จะได้มีการศึกษาทางด้าน Dynamic ที่เป็นผลมาจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมประเภทนี้ในโอกาสต่อไป